Raymond R. Hausoul, 'Vlaamse Kerkgeschiedenis. Johannes Calvijn.' *ECV Nieuwsblad* (sept. 2009): 6.

VLAAMSE KERKGESCHIEDENIS

Johannes Calvijn

Raymond R. Hausoul

Het is dit jaar vijfhonderd jaar geleden dat de kerkhervormer Johannes Calvijn werd geboren. Op 10 juli 1509 zag hij het levenslicht in het Noord-Franse stadje Noyon. Door de revolutie binnen de christenheid over Darwin, wordt dat feit vaak vergeten. Zo is er buiten onze kerkmuren dikwijls meer aandacht voor de invloed van Calvijn als erbinnen. Een goede reden om in onze Nieuwsbrief extra aandacht aan deze Godsman te schenken. We zullen vandaar stilstaan bij de invloed die Calvijn in Vlaanderen had.

Calvijn en Vlaanderen

Welke invloed had Johannes Calvijn (1509-1564) in Vlaanderen? Ondanks dat zijn moeder afkomstig was uit het toenmalige Vlaamse Kamerijk (F: Cambrai), bezocht Calvijn Vlaanderen nooit. Wel is zijn invloed duidelijk in de geschiedenis van ons land zichtbaar geworden. In de zestiende eeuw was het protestantisme zelfs meer aanwezig in ons land dan in de noordelijke Nederlanden. Calvijn schoot zijn eerste wortels in Vlaanderen. Een deel van het huidige België was in die tijd streng calvinistisch.

Antwerpen, Doornik en Gent

Zo was Antwerpen een smeltkroes van diverse reformatorische invloeden. Het had op een bepaald moment een groot aantal lutherse en calvinistische gelovigen die er verbleven. Het calvinisme vierde toen hoogtij in ons land. Rond 1566 kreeg Doornik de eervolle naam 'Genève van het noorden', omdat het streng calvinistisch was. In deze stad schreef de glasschilder Guido de Bres (F: Guy de Bray) zijn Confessio Belgica, de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Hij had van tevoren aan de voeten van Calvijn gezeten en vestigde zich in 1559 in Doornik. Zijn Geloofsbelijdenis is vandaag nog steeds van kracht en een goudbron voor wie een systematisch en beknopt overzicht van het geloof wil ontvangen.

Maar niet enkel in Antwerpen en Doornik, ook in de grote stad Gent, ontbrak het calvinisme niet in die tijd. Er werd zelfs een calvinistische republiek in deze stad-van-opstanden gesticht die vanaf 1577 zeven jaar duurde. Gent werd een calvinistisch bolwerk. Petrus Dathenus uit het Ieperse karmelietenklooster komt naar Gent om over een mogelijke Godsstaat te spreken.1 De Sint-Baafskathedraal wordt later in 1578 een calvinistische kerk en vanuit Gent wordt heel toenmalig Vlaanderen calvinistisch gemaakt. De volgende steden krijgen op die manier een calvinistisch stadsbestuur: Brugghe (Brugge, 1578-1584), Audenaede (Oudenaarde, 1578-1582), Ypres (Ieper, 1578-1584), Curtrycke (Kortrijk, 1578-1580) en Sint-Niklaas (1578-1584).[2]

Een droevig einde

Deze hoogtij voor het protestantisme zal een einde vinden als de Spanjaarden Gent in 1584 veroveren en Antwerpen een jaar later in Spaanse handen valt: het einde van het protestantisme. Vluchten is dan nog het enige dat overblijft en dat doet één derde van de bevolking. Ondanks deze donkere dagen, zal de invloed van Calvijn nog steeds voelbaar blijven in de kerken van Vlaanderen. Zelfs wie zich de moeite doet en vanuit theologisch-historisch opzicht de theologische accenten van onze denominatie onderzoekt, proeft nog een sterke invloed van Calvijn. We zouden zelfs kunnen stellen dat na de grote invloeden vanuit de Open Vergadering van Gelovigen vooral het geloof, denken en leven van Calvijn ons accent bepaald heeft. Een reden om hem vandaar toch in het bijzonder dit jaar respect en aandacht te schenken.

1 Zie uitvoeriger: R.R. Hausoul, 'Petrus Dathenus, de Vlaamse Reformator,' Ellips (jan. 2007): 16-19.
2 Zie: J. Decavele, De eerste Protestanten in de Lage Landen (Leuven:Davidsfonds, 2004).

COLOFON ECV NIEUWSBRIEF

De Nieuwsbrief verschijnt rond de 3e - 6e - 9e en 12e maand van het jaar.

REDACTIE

Raymond Hausoul, Johan Leroy, Willy Maesen, Jacques Rommel, Koen Schelstraete, Gerty Thijs

Eindredactie

Koen Schelstraete, Berchemlei 226, 2140 Borgerhout

DTP

JEHTRON, info@jehtron.be, www.jehtron.be

Website: www.ecvnet.be